

การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา
และวัฒนธรรม เรื่อง สืบทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นด้วยการนวดแผนไทย
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนมัธยมวานรนิวาส
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23

Development of School Curriculum of the Social Sciences, Religions,
and Cultures Substance Group Entitled “Local Wisdom Transfer
of Thai Traditional Massage” for Mathayom Suksa 2,
of Mathayom Wanon Niwat School, under the Office
of Secondary Educational Area 23

ผู้วิจัย นางจินดาพร สีสถาน

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ (1) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประยูร บุญใช้

(2) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เพลินพิศ ธรรมรัตน์

Researcher : Mrs. Jindaporn Seesathan;

Thesis Advisors : (1) Asst. Prof. Dr. Prayoon Boonchai (2) Asst. Prof. Dr. Ploenpit Yhummarat

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อ 1) พัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เรื่อง สืบทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นด้วยการนวดแผนไทย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนมัธยมวานรนิวาส 2) ประเมินผลหลักสูตรสถานศึกษาที่พัฒนาขึ้นตามเกณฑ์ประสิทธิภาพ 80/80 3) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของนักเรียนที่เรียนด้วยหลักสูตรสถานศึกษา เรื่อง สืบทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นด้วยการนวดแผนไทย ระหว่างก่อนเรียน และหลังเรียน 4) ศึกษาทักษะการนวดแผนไทยของนักเรียนที่เรียนด้วยหลักสูตรสถานศึกษา เรื่อง สืบทอดภูมิปัญญา ท้องถิ่นด้วยการนวดแผนไทย 5) ศึกษาเจตคติต่อการเรียนโดยใช้หลักสูตรสถานศึกษา เรื่อง สืบทอดภูมิปัญญา ท้องถิ่นด้วยการนวดแผนไทย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2/3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2553 โรงเรียนมัธยมวานรนิวาส จังหวัดสกลนคร จำนวน 30 คน ซึ่งได้มาโดยการสุ่มแบบแบ่งกลุ่ม (Cluster Random Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามด้านความต้องการในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา หลักสูตรสถานศึกษา เรื่อง สืบทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นด้วยการนวดแผนไทย แผนการจัดการเรียนรู้หลักสูตร สถานศึกษา เรื่อง สืบทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นด้วยการนวดแผนไทย จำนวน 8 แผน แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทาง การเรียน จำนวน 30 ข้อ แบบวัดทักษะการนวดแผนไทย และแบบวัดเจตคติต่อการเรียนหลักสูตรสถานศึกษา

แบบแผนการวิจัยใช้แบบ One Group Pretest-Posttest Design สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (\bar{x}) และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการทดสอบค่าที (t-test)

ผลการวิจัย พบว่า

1. ความเหมาะสมของหลักสูตรสถานศึกษา เรื่อง สืบทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นด้วยการนวดแผนไทย ตลอดจนคู่มือการใช้หลักสูตรเอกสารประกอบหลักสูตรสถานศึกษาที่พัฒนาขึ้น มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.89$)
2. หลักสูตรสถานศึกษา เรื่อง สืบทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นด้วยการนวดแผนไทย ประสิทธิภาพของกระบวนการและประสิทธิภาพของผลลัพธ์ E_1/E_2 เท่ากับ 86.30/86.11 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ คือ 80/80
3. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่เรียนโดยใช้หลักสูตรสถานศึกษา เรื่อง สืบทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นด้วยการนวดแผนไทย หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
4. ทักษะการนวดแผนไทยตามหลักสูตรสถานศึกษา เรื่อง สืบทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นด้วยการนวดแผนไทย พบว่า นักเรียนมีทักษะการนวดแผนไทยผ่านเกณฑ์ที่กำหนดได้ค่าเฉลี่ย เท่ากับ 91.83 (เกณฑ์เท่ากับ 70)
5. เจตคติหลังเรียนโดยใช้หลักสูตรสถานศึกษา เรื่อง สืบทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นด้วยการนวดแผนไทย พบว่า นักเรียนมีเจตคติต่อการเรียนในระดับมาก ($\bar{x} = 4.03$)

ABSTRACT

The purposes of this study were: 1) to develop school curriculum of the Social Sciences, Religions, and Cultures Substance Group entitled “Local Wisdom Transfer of Thai Traditional Massage” for Mathayom Suksa 2, of Mathayom Wanon Niwat School, 2) to evaluate the school curriculum which was developed on the basis of the established efficiency criteria of 80/80, 3) to compare the students’ achievements gained before and after they had learnt through the school curriculum entitled “Local Wisdom Transfer of Thai Traditional Massage”, 4) to investigate the students’ massage skills after they had learnt through the school curriculum entitled “Local Wisdom Transfer of Thai Traditional Massage”, and 5) to explore the students’ attitude towards the school curriculum entitled “Local Wisdom Transfer of Thai Traditional Massage”.

The subjects were 30 Mathayom Suksa 2 students who enrolled in the second semester of 2010 academic year at Mathayom Wanon Niwat School, Sakon Nakhon Province. They were obtained by cluster random sampling. The instruments used in the study were a questionnaire to survey the demands for the production of school curriculum entitled “Local Wisdom Transfer of Thai Traditional Massage”, 8 learning plans for school curriculum entitled “Local Wisdom Transfer of Thai Traditional Massage” school curriculum entitled “Local Wisdom Transfer of Thai Traditional Massage”, an achievement test which consisted of 30 questions, the form to measure Thai traditional massage skills, and a questionnaire to examine the students’ attitude towards learning through the school curriculum.

One Group Pretest–Posttest Design was adopted for the study. The statistics used for data analysis were mean, standard deviation, and t–test.

The study revealed the following results:

1. The school curriculum entitled “Local Wisdom Transfer of Thai Traditional Massage”, together with its handbook, had its suitability at the high level ($\bar{x} = 3.89$).
2. The school curriculum entitled “Local Wisdom Transfer of Thai Traditional Massage”, had its efficiency 86.30/86.11 which was higher than the established criteria of 80/80.
3. After the students had learnt through the school curriculum entitled “Local Wisdom Transfer of Thai Traditional Massage”, their achievement was statistically higher than that of before at .01 level of significance.
4. On average, the students’ massage skills were at 91.83 (which surpassed the set criteria of 70).
5. After the students had learnt through the school curriculum entitled “Local Wisdom Transfer of Thai Traditional Massage”, their attitude toward their learning was at the high level ($\bar{x} = 3.89$).

ภูมิหลัง

การศึกษาสืบบทบาทในการพัฒนาเด็ก เยาวชน และประชาชน ให้เป็นผู้มีคุณภาพที่จะสามารถพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมของตนเอง ครอบครัว และบ้านเมือง ได้อย่างมีประสิทธิภาพ การจัดการศึกษาในอดีตที่ผ่านมา เป็นภาระหน้าที่ของชุมชนในการให้การศึกษาแก่ลูกหลาน และสมาชิกของชุมชนทั้งด้านวิชาการ และอาชีพ โดยมีพ่อแม่ คนแก่และช่างฝีมือเป็นผู้ถ่ายทอดวิชาความรู้ให้แก่เด็ก การวัดการศึกษาในลักษณะนี้จึงมีรูปแบบที่หลากหลาย และสอดคล้องกับพื้นฐานหรือวิถีชีวิตของชาวบ้านในชุมชน ความหลากหลายของรูปแบบการศึกษาที่เคยมีในชุมชนได้ สูญหายไปเมื่อรัฐมาควบคุมการศึกษาที่เคยมีมาแต่เดิม การจัดการศึกษา ครูกำหนดนโยบายหลักและแนวปฏิบัติ จากหน่วยงานที่อยู่ส่วนกลางมากเกินไป ทำให้หลักสูตรที่นำมาสอนห่างไกลชีวิตจริงของชุมชน ผู้เรียนรู้เรื่องไกลตัว มากกว่าที่จะเรียนรู้เรื่องของตัวเอง ทำให้เกิดปัญหาในการดำรงชีวิตและช่วยตนเองไม่ได้ (อังกูล สมคะเนย์, 2535, หน้า 1)

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 หมวด 1 มาตรา 7 กล่าวว่าในกระบวนการเรียนรู้ต้อง มุ่งปลูกฝังจิตสำนึกที่ถูกต้องเกี่ยวกับการเมืองการปกครองในระบบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นพระประมุข รู้จักรักษาและส่งเสริมสิทธิหน้าที่ เสรีภาพ การเคารพกฎหมาย ความเสมอภาคและศักดิ์ศรี

ความเป็นมนุษย์ มีความภูมิใจในความเป็นไทย รู้จักรักษาผลประโยชน์ส่วนรวมของชาติ รวมทั้งส่งเสริมศาสนา ศิลปวัฒนธรรมของชาติ การกีฬา ภูมิปัญญาไทย และความรู้อันเป็นสากล ตลอดจนอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีความสามารถในการประกอบอาชีพ รู้จักพึ่งตนเอง ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ใฝ่รู้และเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง และในหมวด 4 มาตรา 23 กล่าวว่า การจัดการศึกษาทั้งการศึกษาในระบบ การจัดการศึกษานอกระบบและการจัดการศึกษาตามอัธยาศัย ต้องเน้นความสำคัญทั้งความรู้ คุณธรรม กิจกรรมการเรียนรู้และบูรณาการตามความเหมาะสมของแต่ละระดับ ความรู้เกี่ยวกับศาสนา ศิลปวัฒนธรรม การกีฬา ภูมิปัญญาไทย และการประยุกต์ใช้ภูมิปัญญา และมาตรา 27 วรรค 2 กล่าวว่า ให้สถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีหน้าที่จัดการศึกษาตามวัตถุประสงค์ในวรรคหนึ่งในส่วนที่เกี่ยวข้องกับสภาพปัญหาในชุมชนและสังคมภูมิปัญญาท้องถิ่น คุณลักษณะอันพึงประสงค์ เพื่อเป็นสมาชิกที่ดีของชุมชน สังคมและประเทศชาติ และมาตรา 29 ให้สถานศึกษาร่วมกับบุคคล ครอบครัว ชุมชน และความต้องการรวมทั้งหาวิธีอื่นสนับสนุนให้มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ การพัฒนาระหว่างชุมชน (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2542, หน้า 39)

การนวดแผนไทย เป็นส่วนหนึ่งของศาสตร์การแพทย์แผนไทยที่มีบทบาทในการรักษาสุขภาพคนไทยมาตั้งแต่สมัยสุโขทัยสืบทอดมาจนถึงปัจจุบันแม้ว่าการนวดไทย

และการแพทย์แผนไทยได้ลดความนิยมลงมาตั้งแต่สมัยพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ 3) เนื่องจากการแพทย์ตะวันตกเริ่มเข้ามามีบทบาทในประเทศไทย และได้แสดงให้เห็นเป็นที่ประจักษ์ว่ามีคุณประโยชน์มากมาย ราชสำนักจึงยอมรับและส่งเสริมบทบาทของการแพทย์ตะวันตกให้เป็นที่นิยมของประชาชนและต่อมาสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ 5) อิทธิพลจากการแพทย์แผนตะวันตกยิ่งเข้ามามีบทบาทมากขึ้นเมื่อมีการตั้งโรงเรียนแพทยากรเป็นแห่งแรกในประเทศไทย ซึ่งอยู่ในโรงพยาบาลศิริราช (สำนักงานสาธารณสุขมูลฐาน, 2533, หน้า 5) มีการเรียนการสอนการแพทย์แผนตะวันตกยิ่งลดความนิยมลงอย่างมากเมื่อประเทศไทยได้ประกาศใช้พระราชบัญญัติควบคุมการประกอบโรคศิลปะ พุทธศักราช 2479 ในรัชกาลที่ 8 การนวดไทยไม่ได้รับอนุญาตให้ประกอบวิชาชีพนี้ เป็นเหตุให้วิธีการรักษาโรคโดยการนวดแผนไทยจึงไม่ถูกต้องตามกฎหมาย

การนวดไทยได้เริ่มฟื้นฟูขึ้นมาอีกครั้งในแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (พุทธศักราช 2520-2524) หลังจากประเทศไทยได้เข้าร่วมการประชุมสมัชชาอนามัยโลกที่เมืองอัลมา อตา ประเทศรัสเซีย ในปีพุทธศักราช 2521 ได้มีข้อตกลงว่าการสาธารณสุขมูลฐาน (Primary Health Care) เป็นกลวิธีหลักในการบรรลุมีสุขภาพดีถ้วนหน้า โดยเรียกร้องให้ทุกชาติสนับสนุนงานสาธารณสุขมูลฐานอย่างจริงจังและต่อเนื่อง โดยผสมผสานกับการพัฒนาทุกสาขา ทั้งในระดับชุมชนและระดับชาติทั้งภาครัฐและภาคเอกชน ประเทศไทยจึงได้นำหลักการสาธารณสุขมูลฐานมาใช้ในการพัฒนาการสาธารณสุขของประเทศ โดยใช้หลักการสำคัญ 4 ประการ คือ การมีส่วนร่วมของชุมชน การใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสม การปรับระบบบริการพื้นฐานของรัฐ และผสมผสานกับหน่วยงานอื่น

ดังนั้นการนวดแผนไทยจึงถูกนำมาเป็นวิธีการหนึ่งที่จะให้ประชาชนคนไทย มีสุขภาพดีโดยใช้ภูมิปัญญาดั้งเดิมของคนไทย ประชาชนสามารถปฏิบัติได้เอง ไม่ซับซ้อนยุ่งยาก สามารถนำมาแก้ปัญหาสุขภาพอนามัยของคนไทย

ได้ทำให้การนวดแผนไทยมีการส่งเสริมและพัฒนาเรื่อยมาจนเป็นที่นิยมแพร่หลายในปัจจุบัน

การถ่ายทอดความรู้และทักษะการนวดแผนไทยในสมัยโบราณมีการถ่ายทอดจากญาติสู่ญาติ จากมิตรสู่มิตร และจากอาจารย์สู่ศิษย์ แต่ปัจจุบันมีการเรียนการสอนในสถาบันการศึกษาหลายแห่งทั้งสถานศึกษาของรัฐและเอกชน เปิดสอนตั้งแต่ระดับอนุปริญาจนถึงปริญญาตรี เพื่อผลิตนักศึกษาให้กับหน่วยงานราชการและใช้ประกอบอาชีพอิสระโดยกรมพัฒนาการแพทย์แผนไทย และการแพทย์ทางเลือก ซึ่งมีหน้าที่รับผิดชอบงานนวดแผนไทยได้มีการส่งเสริมสนับสนุนด้านวิชาการนวดแผนไทยให้แก่การประชุมสัมมนา ฝึกอบรมและให้ลาศึกษาต่อเพื่อให้สามารถนำความรู้การนวดแผนไทยไปให้บริการนวดไทยในสถานบริการและสามารถนำความรู้ไปถ่ายทอดให้แก่ประชาชนได้ นอกจากนี้กระทรวงศึกษาธิการยังมีโครงการจัดอบรมหลักสูตรการนวดแผนไทยหลายหลักสูตรให้กับประชาชนทั่วไปที่สนใจให้นำความรู้การนวดไทยไปใช้ในการสืบทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น ประกอบอาชีพและนำไปใช้ในการส่งเสริมสุขภาพอนามัยให้แข็งแรง

นวดแผนไทยเป็นอาชีพหนึ่งโดยการฝึกปฏิบัติจริงจากญาติ หรือบิดา มารดา ที่มีความรู้ ความชำนาญการนวดสามารถบรรเทาทุกข์ผู้เจ็บป่วยได้ จึงเป็นกระบวนการกระทำทางวิทยาศาสตร์ และกระบวนการที่หมอนวดได้ศึกษาค้นคว้า รักษาด้วยวิธีการกวดจุดตามส่วนต่างๆ ของร่างกายแล้วสามารถบรรเทาอาการเจ็บป่วยหรือหายจากโรคได้ นั่นคือ การกระทำที่เรียกว่าวิทยาศาสตร์การนวด ไม่ใช่มีเฉพาะในประเทศไทย มีอยู่ในอีกหลายประเทศแต่จะได้รับการยกย่องอย่างไรขึ้นกับการสร้างสรรค์ของผู้ปฏิบัติที่เกิดขึ้นตลอดเวลา จึงจะพัฒนาการนวดแผนไทยให้เป็นที่ยอมรับยิ่งๆ ขึ้นไปได้ (เสม พริ่งพวงแก้ว, 2535, หน้า 1)

ผู้วิจัยได้สำรวจข้อมูล หมู่ที่ 4 บ้านวานรนิวาส ชุมชนหลังวัดเสบุญเรือง อำเภอวานรนิวาส จังหวัดสกลนคร มีหมู่บ้านวานรนิวาส ในเขตบริการของโรงเรียนชุมชน ซึ่งเป็นโรงเรียนมัธยมวานรนิวาส ได้ทำการสำรวจข้อมูลผลจากการออกสำรวจปัญหาและความต้องการ พบว่าในชุมชนต้องการการศึกษาเพื่อประกอบอาชีพ เพราะใน

ปัจจุบันหมอนวดพื้นบ้านที่เก่งเหลืออยู่จำนวนไม่มาก และการสัมภาษณ์ผู้ใหญ่บ้าน นายโพธิ์บุลย์ ไชยเชษฐา จากการสำรวจพบว่าในชุมชนวัดเสบุญเรือง อำเภอวานรนิวาส จังหวัดสกลนคร มีหมอนวดพื้นบ้าน 2 คน คือ นางศศิมา สุริศาสตร์ อยู่ที่หมู่ที่ 4 บ้านวานรนิวาส ตำบลวานรนิวาส อำเภอวานรนิวาส จังหวัดสกลนคร และนางแสงเดือน บุญอภัย มีความสามารถในการนวดแก้ปวดเมื่อยและคลายเครียดตามส่วนต่างๆ ของร่างกาย การนวดแผนไทยแบบดั้งเดิมเพื่อสืบทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น

ดังนั้น ผู้วิจัยในฐานะเป็นครูผู้ปฏิบัติการสอนในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนมัธยมวานรนิวาส มีความสนใจที่จะพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา เรื่อง สืบทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นด้วยการนวดแผนไทย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 เพื่อเป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอน โดยนำภูมิปัญญาท้องถิ่นเกี่ยวกับการนวดแผนไทยมาพัฒนาการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ อันจะเกิดประโยชน์ต่อผู้เรียนต่อไป

ความมุ่งหมายของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายของการวิจัย ดังนี้

1. เพื่อพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เรื่อง สืบทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นด้วยการนวดแผนไทย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนมัธยมวานรนิวาส

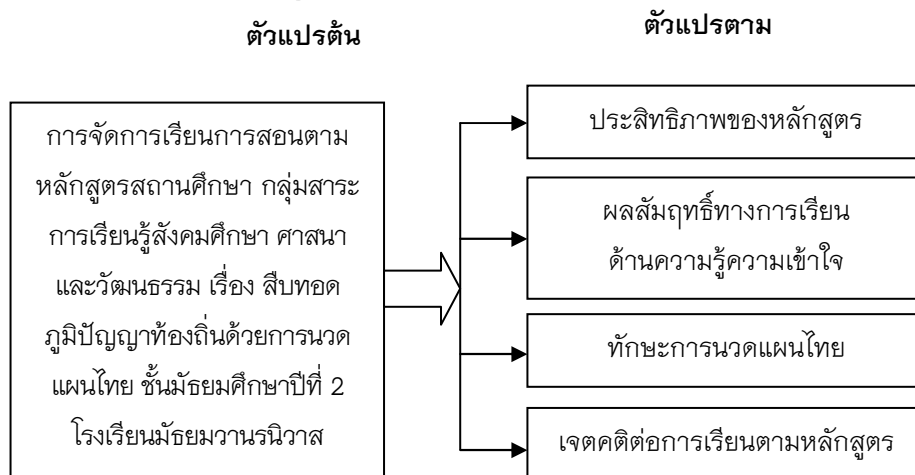
2. เพื่อหาประสิทธิภาพของหลักสูตรสถานศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เรื่อง สืบทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นด้วยการนวดแผนไทย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนมัธยมวานรนิวาส โดยใช้เกณฑ์ประสิทธิภาพ 80/80

3. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านความรู้ความเข้าใจที่เกิดจากการใช้หลักสูตรที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน

4. เพื่อศึกษาทักษะการนวดแผนไทยของนักเรียนที่เรียนตามหลักสูตรสถานศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เรื่อง สืบทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นด้วยการนวดแผนไทย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนมัธยมวานรนิวาส

5. เพื่อศึกษาเจตคติของนักเรียนที่มีต่อการเรียนการสอนตามหลักสูตรสถานศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เรื่อง สืบทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นด้วยการนวดแผนไทย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนมัธยมวานรนิวาส

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพประกอบ กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากร

1.1 กลุ่มผู้ให้ข้อมูลพื้นฐาน ได้แก่ ผู้บริหารและครูจำนวน รวม 15 คน กรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโรงเรียนมัธยมวานรนิวาส จำนวน 5 คน ผู้นำชุมชนและภูมิปัญญาท้องถิ่น จำนวน 10 คน รวม 30 คน นักเรียนจำนวน 100 คน ผู้ปกครอง จำนวน 50 คน

1.2 ประชากรที่ใช้ในการทดลองหลักสูตร คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2553 โรงเรียนมัธยมวานรนิวาส จำนวน 12 ห้อง จำนวน 400 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการทดลองหลักสูตร คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2/3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2553 โรงเรียนมัธยมวานรนิวาส จำนวน 30 คน โดยการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling)

3. เนื้อหา

เนื้อหาหลักสูตรสถานศึกษา เรื่อง สืบทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นด้วยการนวดแผนไทย ประกอบด้วย 8 สาระ ดังนี้

สาระที่ 1 ไหว้ครู พระคุณ ครูอาจารย์

สาระที่ 2 ประวัติการนวดแผนไทย

สาระที่ 3 ประโยชน์การนวดเพื่อสุขภาพและผลของการนวดเพื่อสุขภาพ

สาระที่ 4 ประเภทของการนวด

สาระที่ 5 ข้อพึงปฏิบัติในการนวดและข้อพึงระวังในการนวด

สาระที่ 6 ข้อตกลงว่าด้วยจริยธรรมแห่งวิชาชีพการนวดแผนไทย พุทธศักราช 2542

สาระที่ 7 ประวัติการแพทย์ไทย

สาระที่ 8 ฝึกปฏิบัตินวดแผนไทย

4. ระยะเวลา

ระยะเวลาในการทดลองใช้หลักสูตร จำนวน 20 ชั่วโมง โดยทำการสอนในเวลาเรียนปกติ

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. หาประสิทธิภาพของการใช้หลักสูตรสถานศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เรื่อง สืบทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นด้วยการนวดแผนไทย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนมัธยมวานรนิวาส ตามเกณฑ์ประสิทธิภาพ 80/80

2. เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่างก่อนเรียนกับหลังเรียน โดยการทดสอบค่าที (t-test แบบ Dependent Samples)

3. เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนทักษะการนวดแผนไทยกับเกณฑ์ที่กำหนด

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

2. สถิติที่ใช้ทดสอบสมมติฐาน ได้แก่ ทดสอบความแตกต่างระหว่างคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนใช้กับหลังใช้หลักสูตรสถานศึกษา เรื่อง สืบทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นด้วยการนวดแผนไทย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนมัธยมวานรนิวาส ตามเกณฑ์ประสิทธิภาพ โดยการทดสอบค่าที (t-test แบบ Dependent Samples)

3. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์คุณภาพเครื่องมือ ได้แก่ การหาความเที่ยงตรงของแบบทดสอบ หาค่าความยากของแบบทดสอบเป็นรายข้อ หาค่าอำนาจจำแนกของแบบทดสอบ หาค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ

สรุปผลการวิจัย

จากการศึกษาวิจัย สรุปผลการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา เรื่อง สืบทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นด้วยการนวดแผนไทย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ปรากฏผล ดังนี้

1. ความเหมาะสมของหลักสูตรสถานศึกษา เรื่อง สืบทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นด้วยการนวดแผนไทย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยผู้ทรงคุณวุฒิ 12 รายการ คือ หลักการและเหตุผล จุดหมายของหลักสูตร โครงสร้างของหลักสูตร สาระการเรียนรู้ สาระและมาตรฐานการเรียนรู้

ตัวชี้วัด จุดประสงค์การเรียนรู้ คำอธิบายรายวิชา หน่วย การเรียนรู้ แนวการจัดการเรียนรู้ สื่อการเรียนรู้ การวัดผล และประเมินผลการเรียนรู้ ตลอดจนคู่มือการใช้หลักสูตร และแผนการจัดการเรียนรู้ ปรากฏว่าหลักสูตรสถานศึกษา เรื่อง สืบทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นด้วยการนวดแผนไทย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่พัฒนาขึ้นมีความเหมาะสมอยู่ใน ระดับมาก ($\bar{x} = 3.89$)

2. ผลการศึกษาประสิทธิภาพของหลักสูตร สถานศึกษา เรื่อง สืบทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นด้วยการนวด แผนไทย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ประสิทธิภาพของ กระบวนการกับ ประสิทธิภาพของผลลัพธ์ E_1/E_2 มีประสิทธิภาพ เท่ากับ 86.30/86.11 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ 80/80 ตามที่ตั้งไว้

3. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่เรียน โดยใช้หลักสูตรสถานศึกษา เรื่อง สืบทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น ด้วยการนวดแผนไทย ด้วยการนวดแผนไทยหลังเรียนสูง กว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

4. ทักษะการนวดแผนไทยตามหลักสูตรสถานศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เรื่อง สืบทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นด้วยการนวดแผนไทย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนมัธยมวชิราวุธ นักเรียนมี ทักษะการนวดแผนไทยผ่านเกณฑ์ที่กำหนดได้ ค่าเฉลี่ย เท่ากับ 91.83 (เกณฑ์เท่ากับ 70)

5. ผลการศึกษาเจตคติต่อการเรียนโดยใช้หลักสูตร สถานศึกษา เรื่อง สืบทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นด้วยการนวด แผนไทย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 นักเรียนมีเจตคติต่อการ เรียนในระดับมาก ($\bar{x} = 4.03$)

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 หลักสูตรสถานศึกษา เรื่อง สืบทอดภูมิปัญญา ท้องถิ่นด้วยการนวดแผนไทย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 เป็น หลักสูตรสถานศึกษาที่มีสาระการเรียนรู้เหมาะสมและ สอดคล้องกับสภาพของท้องถิ่น ชุมชน จึงมีความเหมาะสม ที่จะนำไปใช้จัดการเรียนรู้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 และสามารถบูรณาการกับสาระอื่นได้

1.2 ครูผู้สอนที่จะนำหลักสูตรสถานศึกษา เรื่อง สืบทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นด้วยการนวดแผนไทย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ไปจัดการเรียนรู้กับนักเรียนใน โรงเรียนอื่นๆ ควรปรับสาระการเรียนรู้บางเรื่องให้ เหมาะสมกับสภาพของท้องถิ่น เช่น ภูมิปัญญาท้องถิ่น อื่นๆ

1.3 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ หลักสูตรสถานศึกษา เรื่อง สืบทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นด้วยการนวดแผนไทย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลายจึง ควรเชิญผู้รู้หรือภูมิปัญญาท้องถิ่น เข้ามามีส่วนร่วมในการ จัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อสนองต่อเจตนารมณ์การพัฒนา หลักสูตรสถานศึกษา ที่มุ่งเน้นให้เกิดความร่วมมือกับ ท้องถิ่นและชุมชน

1.4 ครูผู้สอนถ้านำหลักสูตรสถานศึกษา เรื่อง สืบทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นด้วยการนวดแผนไทย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ไปใช้จัดการเรียนรู้ อาจปรับเปลี่ยน เวลาในการจัดการเรียนรู้ปรับเปลี่ยนสื่อการเรียนรู้และการ วัดผลประเมินผลให้เหมาะสมกับสภาพโดยรวมได้

1.5 การจัดการเรียนรู้ เรื่อง สืบทอดภูมิปัญญา ท้องถิ่นด้วยการนวดแผนไทย ควรเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ แสดงผลงานจากการเรียนรู้ เช่น จัดป้ายนิเทศ จัดนิทรรศการ เพื่อเผยแพร่ความรู้แก่นักเรียนชั้นอื่น และสร้างความ ภาคภูมิใจให้แก่นักเรียนเพิ่มประสบการณ์ในการเตรียม ไปสู่อาชีพเสริมรายได้ที่เรียนตามหลักสูตร

2. ข้อเสนอแนะสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาและ ผู้บริหารหน่วยงานทางการศึกษา

2.1 ผู้บริหารสถานศึกษา ควรให้ความสำคัญกับ การนำหลักสูตรสถานศึกษาไปใช้ในการเรียนการสอน และ สนับสนุนการใช้หลักสูตรอย่างจริงจัง เพื่อให้บรรลุผลตาม เจตนารมณ์ของหลักสูตร

2.2 ผู้บริหารสถานศึกษา ควรสนับสนุนให้ ครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่างๆ จัดทำหลักสูตร สถานศึกษา สาระเกี่ยวข้องกับท้องถิ่น เพื่อให้ผู้เรียนมี ความรู้ความเข้าใจและตระหนักในความสำคัญของท้องถิ่น

2.3 ผู้บริหารหน่วยงานทางการศึกษา ควรสนับสนุนการนำหลักสูตรสถานศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เรื่อง สืบทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นด้วยการนวดแผนไทย ไปใช้ในโรงเรียนอื่นๆ

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). *หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- กระทรวงสาธารณสุข สถาบันการแพทย์แผนไทย. (2548). *การนวดฝ่าเท้าการนวดแผนไทย*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์สามเจริญพาณิชย์.
- ชมรมนวดแผนไทยตลิ่งชัน. (2551). *วิธีนวดเท้า เพื่อสุขภาพ*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ด้วยรัก.
- อังกุล สมตะเนย์. (2535). *สภาพและปัญหาการนำภูมิปัญญาชาวบ้านมาใช้พัฒนาหลักสูตรในโรงเรียนประถมศึกษา* สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดอุบลราชธานี. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

วารสารวิชาการ
หลักสูตรและการสอน
มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร